

Не можна мовчати!

«Свобода від страху» — належить до найцінніших здобутків демократичної культури. Всі диктаторські режими тримаються на застрашуванні громадян — підланих, на тероризмі. Це помилка — уявляти собі, що диктаторська влада му- сить мати на чолі обов'язково му- дрих людей. Диктатором може ста- ти і людина звичайна, середня, аби тільки вона зрозуміла «техніку диктатури», себто техніку застра- шування. Диктаторська держава це поліційна держава:

«Боже, — бути поліцейським, —
Що за вжитки гарні!
Кого схочеш, того й цупиш,
Преш до буцигарні,» —
писав один поет.

Цей «ідеал» здійснила одна гру- па («блискуче відокремлення») в деяких таборах. Деколи методи за- страшування переходять «дозво- лені» межі, і на сцену виходить кривава розправа над противни- ками терору. Про ганебне убивство м-ра Василя Бережанського ми вже повідомляли. Сьогодні допис із Корнбергу приносить відомості про інше братовбивство.

«Наше Життя» постійно одер- жує листи від різних осіб про діяльність людей із «блискучого відокремлення». Нас повідомля- ють, що в деяких таборах ця дик- таторська група нищить газету «Наше Життя», щоб не допустити правді дійти до відома громадян- ства. Проти «Нашого Життя» ве- деться підла і труслива пропаган- да: мовляв, «Наше Життя» слу- жить большевикам... Редакція «На- шого Життя» одержує від при- хильників «блискучого відокрем- лення» листи з різними загрозами. Рішуче відкидаємо ганебні накле- пи різних темних голів і анонімні загрози сліпих фанатиків — теро- ристів. Наклепів і загроз не бої- мося. Бо коли б ми злякалися цих загроз і перестали писати прав- ду, то не виконували б своєї свя- тої повинності: працювати для очищення нашого громадянського життя від неправди, насильства і злочину. Той факт, що «блискучі» в деяких таборах знищили «Наше Життя», в якому описано ганебне вбивство В. Бережанського, пока- зує, що ці люди чують моральну вину своєї організації за такі зло- чини.

Бо хто був м-р Бережанський, про це маємо свідчення одного ви- значного громадянина, прислане до «Нашого Життя»:

«Знаю його і працював з ним. Це був найкращий під кожним огля- дом працівник і з великими твор- чими прикметами людина. До чо- го ми докотилися, що в нас вимордо- вують найліпших людей! Де на- ша церква, де наші громадські і всякі інші установи?»

І ми питаємо: чому мовчить церква і не осудить злочинів бра- товбивства й терору?

Коли деякі священники не со- ромляться правити молебни з при- водом «відновлення Української дер- жави» 30 червня 1941 року п. п. Стецьком і Бандерою з проголош- ванням слави Гітлерові, то чи не могли б інші, хочби словом, з цер-

ковної проповідальниці згадати про гріх братовбивства?

Допис із Корнбергу в свій про- стоті мабуть ще страшніший, ніж серцевучий протест Анни Шлем- кевичевої з приводу замордування її брата м-ра В. Бережанського. Бо убивство Кубінського сталось не в серпні 1947 р. і не в Австрії, від- діленій кордонами, а в квітні м. р. в американській зоні, де виходить аж п'ять українських газет і бага- то всякої іншої преси. І про це у- бивство та про безслідне зникнен- ня Івана Чухмари в Корнберзі давно всі знали, але мовчали..., бо боялися!

Ми заявляємо перед своїм на- родом і перед цілом культур- ним світом, що як раніше так і надалі злочинів не будемо тер- піти або замовчувати. Кличемо всю українську пресу, включно з пресою «блискучого відокремлен- ня», однозгідно виступити з осу- дом братовбивства. Бо якщо дозво- лимо далі ширитися бандитизмові в нашому громадянстві і будемо замовчувати криваві злочини, то цим підпишемо собі власними ру- ками засуд національної смерті.

В інтересі життя і морального розвитку нашого народу не мож- на мовчати!

Політичний огляд

РУМУНІЯ

Румунський король Михайло зрікся трону. Тепер в країнах за «залізною заслоною» нема монар- хій, остання була румунська. Тіто скасував монархію в Югославії, (Карадюрдевичі), Дімітров — у Болгарії (Кобурги). Тепер прийшла черга на румунських Гогенцоллер- нів-Зігмарінген. Зречення руму- нського короля не було несподіван- кою для світу. Урядові чинники в Америці та в Англії уважають, що румунського короля примусила зректись трону комуністична пар- тія, під натиском Москви.

Члени румунського посольства в Анкарі (Туреччина) після зречення короля Михайла заявили протест проти комуністичного уряду, «не- законного і ненависного румунсько- му народові».

МОСКВА І ЗАХІД

Після розбиття Лондонської кон- ференції Молотов виступив з зая- вою, що треба скликати нову на- раду міністрів для рішення в спра- ві Німеччини. Молотов знов кинув обвинувачення супроти західних великодержав, що вони хочуть розірвати Німеччину. Натомість, мов- ляв, советський уряд хоче єдності Німеччини з активною участю «ні- мецького народу та його поступо- вих демократичних елементів» (чи- тай — комуністів).

Пропозицію Молотова зустріли в Лондоні та Вашингтоні холодно: промову Молотова уважають за по- літичний маневр, що має забезпе- чити Москві вільну руку в Схід- ній Німеччині.

ГРЕЦІЯ

Проголошення комуністичного у- ряду ген. Маркоса для Греції ви- кликало рішучі заяви Англії та Америки. Заступник мін. Маршал- ла Р. Л. Лаветт зазначив на пре- совій конференції у Вашингтоні, що визнання так званого «вільного грецького уряду» іншими держава- ми мало б за собою «поважні на- слідки». Уряд Маркоса Лаветт на- звав «прозорою махінацією певних елементів», щоб знищити політич- ну незалежність Греції. Щоб за- безпечити Грецію перед натиском комуністів, американці збільшили сили морської піхоти в Середзем- ному морі. Коли б сусідні советські держави збільшили допомогу Мар- косові, справа Греції буде переда- на на розгляд об'єднаних націй. Грецький уряд збирається просити військової допомоги, якщо уряд Маркоса буде визнаний Советським Союзом.

ПАЛЕСТИНА

Проголошений нарадою ОН по- діл Палестини не приніс заспокоєн- ня в Святу Землю. Між арабами та

жидами йдуть далші бої. Англій- ський уряд хоче скласти свій ман- дат над Палестиною, щоб не нести відповідальності за події в цій країні. Комуністи для збільшення хаосу в Палестині сприяють неле- гальному в'їздові жидів.

На кораблях, що плили під па- намським прапором до берегів Па- лестини, англійська сторожа за- держала 12.000 жидів. Вони сіли на кораблі в Болгарії. Англії кажуть, що ці пасажери будуть до- пущені в Палестину після передачі мандату ОН.

Відповідь Вишинському

В своїй промові в американському радіо відомий американський журна- ліст Вінчел сказав таке:

Заступник міністра закордонних справ СССР Вишинський прийняв представ- ників преси. Він закинув Америці під- юзування до війни і назвав мене, по- руч з деякими іншими американцями, одним з тих шкідливих людей, яких треба закувати в кайдани. Советський заступник міністра закордонних справ осудив також план Маршала, предста- вивши його як американський наступ на народи Європи.

Вишинський твердив, що Америка загрожує світові атомовою бомбою. Алеж на відкритому засіданні ОН ми погодилися передати атомову бомбу ОН, якщо тільки буде встановлений корпус міжнародної поліції і буде запровад- жена міжнародна інспекція. СССР по- клава на це своє вето. США, пане Ви- шинський, кожної хвили готові погоди- тись на систему міжнародної інспекції, якщо ви теж на це погодитесь. Але ні на хвилину раніш від вашої згоди.

Ваша пропозиція закувати мене, як і деякого з американців, у кайдани не- практична. Це пробував зробити Гітлер, і подивіться, що сталося з нашим сві- том. Тому я роблю контрпропозицію: замість того, щоб пропонувати нові кай- дани для американців, чому вам не потурбуватись і не зняти кайдани з вашого ж народу?

Звідки ви знаєте, що ваш власний на- род не вважає вас самих підпалювачем війни, коли ваші комісарі надають йому можливості висловитись?

Ви проти плану Маршала, тому що план цей ясно показує цілому світові ваш власний провал. Він показує, що наша вільна економіка може дати людям багато більше, ніж ваша кому- ністична система власному народові.

Ви боїтесь признатись перел світом і зокрема перед своїм народом, що навіть при наших високих цінах американ- ський робітник заробляє в десять разів більше від вашого.

Ви також зауважили, що демобіліза- ція наших армій фльоти і авіації нічого не значить, тому що їх можна знову мобілізувати. Але своєї армії, фльоти і авіації ви чомусь не демобілізували. СССР тримає в повній босадатності триста дивізій на території від Берліна до Верінгового моря. Ми за кордоном маємо тільки вісім, а в себе в краю — сім дивізій. СССР будує 50.000 нових воєнних літаків, а ми 4.000.

Однак же ви з 300.000.000 населення щоденно повторюєте, що ми готовимось нападати на вас. Навіть ваших дітей ви запевняєте, що ми й наші діти хочемо знищити вашу країну. В основі цілої вашої освітньої системи і вашої преси лежить програма розпалювання нена- висти до всього американського.

Я радо прийняв би ваше запрошення і відвідав би СССР, якщо ви погодилися дати мені ті ж привілеї, якими в США користуються кореспонденти Тасс'а.

Я не такий самовпевнений, щоб дума- ти, що ваші виступи скеровані проти мене особисто. Ви злісно напали на представника американської преси тому, що в світі найбільш ненависні Сталіну й вам люди з вільним пером і вільним мікрофоном.

Але закувати в кайдани треба не мене. Ви, п. Вишинський, уже заковані. Я можу висловити свою думку, а ви? Поруч з 140.000.000 американців я віль- но можу критикувати свій уряд. Але якщо ви, третя в урядовій ієрархії лю- дина в советській диктатурі, осмілитеся критикувати свій уряд, вас розстрі- ляють, і ви це дуже добре знаєте.

Будьмо ж щирі. Ваша головна турбота не в тому, щоб тримати американців у незнанні російських подій, а в тому щоб приховати від свого народу те, що ді- сться в решті світу. Вам і вашому ко- муністично-безбожному урядові відомо, що один незалежний і чесний журналіст в СССР небезпечніший для комуністич- ної партії, ніж атомової бомба. На цей раз, п. Вишинський, ви маєте рацію.

УНІС.

Ювілейні марки УГА-УТГІ, видані з нагоди 25-ліття.
(Робота малярів П. Холодного молодшого, М. Михалевича
і М. Бутовича).

З УСЬОГО СВИТУ

СОЦІАЛІСТИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Секретар партії праці звернувся до англійських соціалістів не допускати комуністів в їхні ряди.

ЮГОСЛАВІЯ ПРО ВІЙНУ

У відозві до югославської армії маршал Тіто пише, що вороги їхньої країни прагнуть нової війни. Тому Югославія мусить готуватися до оборони.

«Ми тепер сприялимося до цілою низкою держав, що зв'язали свою долю з нашою, і ми тепер не відділені далекими просторами від нашого великого союзника, — Советського Союзу.»

США І ЄВРОПА

Президент Трумен на засіданні обох палат американського конгресу подав план допомоги Європі. 6 мільярдів і 800 мільйонів доларів має дати Америка для відбудови Європи. Трумен сказав, що США мають узяти провід у світі. Про долю переміщених осіб сказав Трумен, що Америка візьме частину ДП до себе, щоб ці люди знайшли в Америці нову батьківщину.

СЕН. СМІТ ПРО УКРАЇНЦІВ

Американський сенатор Смит, що побував в українських таборах Німеччини, написав лист до голови Українського конгресового комітету в Америці С. Шумейка. Сен. Смит згадує, що бачив тут «Андрія Лівичького, президента Української Народньої Республіки на чужині, і Михайла Омеляновича Павлика, головнокомандувача армії». Сен. Смит захоплено висловлюється про «відвагу і дух» українських емігрантів. На сен. Сміта зробила добре враження віра українців у своє право. Він почував від них: «Ми вернемося у вільну Україну». «Вони високо цінують той факт, що Україна була вільною республікою від 1918 до 1920 року.»

ПЕРЕСТОРОГА ПЕРЕД СССР

Джордж Ерл, колишній американський посол в Болгарії, зазначив в своїй розмові з журналістами, що советське військо моглоб захопити Європу кожного дня. На ці свої твердження, — сказав Ерл, — він має з європейських джерел цілком певні докази.

«МВД» В СОВЕТСЬКІЙ ЗОНІ

Д-р Пауль, голова уряду Тюрингії, що втік в західну зону Німеччини, сказав у розмові з журналістами в Мюнхені, що східна зона Німеччини буде мабуть прилучена до СССР, як 17 советська республіка.

Поліція в советській зоні підлягає головній квартирі МВД (Міністерство Внутренніх дел), що міститься в Карлсгорсті (начальник ген. Макаров). Сам д-р Пауль був постійно оточений агентами МВД.

В советській зоні є багато концентраційних таборів, між ними також знаменитий ще з часів Гітлера — Бухенвальд.

В Саксонії советська адміністрація поспішно провадить добування уранової руди (джерело атомової енергії). В серпні 1947 р. змобілізовано в східній зоні багато купців і ремісників для праці в копальнях урану.

ЧИ СТАЛІН ХВОРИЙ?

Із Стокгольму повідомляють, що найкращий шведський спеціаліст для недуги раку проф. Бервен полетів у Москву. Колеги Бервена кажуть, що пацієнтом його має бути Сталін. Советські діячі звичайно не дозволяють лікарям подавати відомості про свої хвороби. Так, шведський хірург Олівекрона був недавно в СССР і зробив операцію мозку визначному советському діячеві, якого імені він не подав.

Вісті з України

* За 30-років в СССР надруковано 11 мільярдів екз. книжок 873.000 назв. Видання з економіки, політики, учебні підручники та з літератури вийшли на 119 мовах. Праці Леніна і Сталіна вийшли тиражем більше як 682 мільйонів екземплярів. «Короткий курс історії ВКП (б)» випущено на 62 мовах тиражем 33.148 екземп. Хто платить за ці книги?

* В Київ приїхала делегація українських комуністичних організацій в Америці (Ільчук і Рокочий) і в Канаді (Кравчук і Тарасів). Вони — гості ЦККП (б) У.

Ще братовбивство!

(Допис із Корнбергу)

Прочитавши статтю «Братовбивство» у ч. 48 часопису «Наше Життя» за 22 грудня, в якій згадано Корнберг, пишемо коротенько про Корнберг, бо ми певні, що перед читачем повстало питання: «А що ж там трапилося в Корнберзі?»

А трапилося там, шановні земляки, страшні речі.

З організацією табору до влади прийшла відома всім група «блискухи» та й почала робити свої зовсім не блискавичні діла. Зорганізувавши свою поліцію та підкріпивши її загonom «служби безпеки», ці люди зробили життя в таборі протягом 1946 та першої половини 1947 року вкрай тяжким, майже неможливим. Сторонньому випадковому гостеві могло здаватися, що тут панує «мир і тишина», але це так було тільки зовні, а всередині діялось щось надзвичайно страшне.

Бандерівські отаманчики старалися привертнути до своєї «генеральної лінії» інтелігенцію і «східняків». Їм удалося декілька осіб купити, а декілька різними способами застрашити та привертнути до себе або просто залякати, щоб

мовчали. Завербували вони ще й декілька неграмотних поплентачів, «простаків-східняків», щоб потім під час патріотичних промов козиряти «соборністю» та «безпартійністю».

Вже з перших місяців, придившись пильніше до цих «соборників», певна частина інтелігенції та селянства пізнала, куди та хто веде табір, і стала проти їхніх партійних заряджень в опозицію.

От тут «блискавичі» і показали всі свої поліційні здібності на людей, що нарікали на «владу». Не будемо перелічувати всіх тих інквізицій, які переводила поліція та СБ в своїх катівнях, накладаючи на голови мішки і б'ючи до непристойності. Навіть дійшли до того, що збудували свою власну корнберзьку тюрму з ґратами на вікнах, але не для злодіїв, а для своїх політичних противників, які не розділяли бандерівської «генеральної лінії» і прилюдно чи в приватних розмовах виступали проти «блискавичого відокремлення».

Влітку 1946 р. з появою в демократичних часописах статті «Аноніми держави не творять» счинилося щось страшне в Корнберзі. Зразу ж на зборох ухвалили заборонити продавати в таборі ті часописи, які ведуть боротьбу з прихильниками «Укр. Трибуни», бо ті часописи «комуністичні», «польські» («Неділя» — латинкою виходила) і ще Бог знає які.

Але, не вважаючи на партійну заборону, кольпортери продовжували розповсюджувати демократичні часописи «Наше Життя», «Українські Вісті» та «Неділю». За це дісталося кольпортерам! Їх декілька разів побито до непристойності. Били, звичайно, поліцаї та СБ. Ці фанатики серед білого дня прилюдно палили часописи. Бандерівські агенти кожного тижня 2—3 рази робили трус у приміщеннях противників «блискавичого відокремлення» та вживали інших засобів морального і фізичного терору.

В таборі росло тихе, приглушене невдоволення проти начальства та терору. Биття вікон незалежним людям було буденним явищем.

Аж ось 13 травня 1947 р. табір стрясла звістка: знайдено труп забитого нашого таборянина, Кубінського, недалеко табору, в печері. Як встановлено слідством, забито його в ніч проти Великдня (12—13 квітня 1947). Убивники — українці. Отже, трапилася страшна річ — братовбивство.

Арештовано декількох винуватців. Бвбивство зроблено з політично-партійних причин, — це доведено на слідстві. В цій справі зараз іде в Касселі судовий процес, але прихильники братовбивства хочуть надати цій справі забарвлення майнового грабунку, хоч фактично бвбивство сталося на політичній підставі.

Ще до бвбивства Кубінського, а саме першого квітня 1947 року зник без вісти таборянин Іван Чухмара-Чайківський, що вийшов із бандерівської партії. Ні управа, ні бувши його співпартійники в Корнберзі ні слова не промовили про зникнення Чухмари. Стараючи товаришів Чухмари вияснити таємне його зникнення і розшукати його, покищо не мало успіху. Але є підстави твердити, що Чухмара став жертвою партійної помсти за «зраду» (він покинув бандерівців, побачивши, що то за «чесна компанія»).

Такі жакливі діла в Корнберзі. Своєю терористичною діяльністю група «відокремленців» навмисне зробила й поглиблює прірву між українцями.

В цей час пишеться «Історія Корнбергу» на зарядження культурно-освітнього відділу. Сподіваємось, що ці страшні події також будуть вписані до «Історії Корнбергу».

Нехай же ці рядки правди дійдуть до відома громадянства про страшні діла братовбивників. Ті з нас, що вернутьс'я в рідний край, принесуть у своїх серцях вічну погорду і прокляття братовбивникам, які і на чужині тероризували наше суспільство. Народний гнів і суворая кара впаде в свій час на голови нелюдів-братовбивників.

Таборяни з Корнбергу.

НАШЕ ЖИТТЯ
UKRAINIAN NEWSPAPER „OUR LIFE“

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

Адреса Редакції та Адміністрації: Augsburg, Silcherstr. 14. Адреса для листування і грошових переказів: Ukrainian Newspaper „Our Life“ Augsburg, Postamt 2, Postfach Redakteur Koller. Видас: Видавничая Спілка „Наше Життя“ в Авсбурзі.

Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs, Division 14. July 1947 Authorization A. G. 383. 7 GEC-AGO

Druck: Anton Bilous Aichach

УТГІ

(Звіт з пресової конференції)

Регенсбург, 21. 12. 1947.

Регенсбург, старе середньовічне місто, бачило за довгі роки свого існування багато народів, багато подій. Після другої світової війни тут з'явилася хвиля української еміграції, між ними

і вигнані з осередку своєї діяльності, Подсбрад в Чехії, діячі Українського Технічно-Господарського Інституту.

Цього року минуло саме 25 літ від заснування цієї установи, чи, власне, УГА (Української Господарської Академії),

Відомий український діяч проф. Др. Б. Іваницький, ректор УТГІ, вітає П. з'їзд інженерів абсолювентів УГА — УТГІ.

високої української технічної школи на еміграції. УГА дала нам кілька сот добрих фахівців, інженерів, учасників визвольних змагань. Та потроху забракло студентів. Були це люди одної генерації, нового напливу не було. УГА перетворилася в УТГІ і перейшла на методу позаочного навчання в 1934 році. На всіх континентах УТГІ мав своїх студентів і творив для тисячів студентів духовий осередок. 1945 рік кинув діячів цієї заслуженої інституції без ніяких засобів на нову еміграцію. Не було нічого. Не було книжок, приладів; були тільки люди, віддані справі української науки. Вони зразу почали працювати. Відновлено аудиторне навчання, відновлено позаочне навчання. Але УТГІ цим не задовольнився. Він по-відкривав також свої філії, середні технічні школи в багатьох таборах.

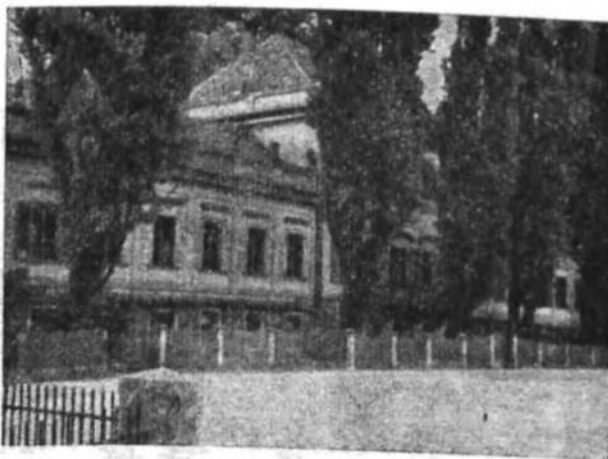
В цьому році УТГІ відсвяткував свій 25-літній ювілей. Є справді чим похвалитися. Ювілейна відзнака (робота відомого маляра М. Бутовича) має форму трикутника. Цей трикутник представляє всі три факультети УТГІ. Тепер працює 5 факультетів з восьми відділами, два з них — в Мюнхені. Студентів 815, професорський склад — 144 особи. За шкільний рік 1946—47 було прочитано 16.040 лекцій! В середніх технічних школах УТГІ вчилася в тому самому шкільному році 2.344 ученики і вчило 415 учителів. Ці числа говорять самі за себе.

Як видно, ця наша висока школа з такою великою традицією заслуговує підтримки всього українського громадянства. Та, на жаль, так не є. Це ми, представники преси, почули на пресо-

Будинок УТГІ в Регенсбурзі на острові серед Дунаю.

В ньому колись ночував Наполеон І.

Тепер тут актова зала УТГІ і аудиторії агрономічно-лісового відділу.

вій конференції, що П скликав ректор УТГІ. Навіть не вся преса прислала своїх представників. Були запрошені також різні представники українських організацій і адміністрації регенсбурзького табору. Дивно, представники табору не появилися! Кожний табір мусів би бути гордий, що має високу українську школу.

жа агітація підірвала авторитет цих шкіл, чи щоб таборова адміністрація відносилася байдуже до їхніх потреб. Не можна тут дивитися на справу з погляду групових чи партійних інтересів. Українське шкільництво — справа всенародна, і Українське громадянство це мусить зрозуміти.

В. Ф.

За залізною заслоною

див. ч. 48 (143) і II (145)

III. Шаблон для захоплення влади.

Югославія стала комуністичною державою через кривавий війну, що там відбувалась під час другої світової війни. Провідником у цій громадянській війні був хорват Йосип Броз-Тіто, вишколений в Москві. Він боровся і проти своїх політичних противників, і проти ворогів своєї країни. Іронія долі хотіла, щоб Вінстон Черчілл, запеклий ворог комунізму, поміг Тітові під час війни більше, як московські більшовики. Черчілл вирішив перенести допомогу, що її дівав генерал Дража Михайлович, на Тіта, хоч зв'язкові старшини його попереджували, що це значиме комуністичну Югославію.

Вони не помилилися. Кінець війни застав Армію Національного Визволення як єдину озброєну силу в країні. Озброїли її англійці. Випробувана вона була в боях з Михайловичем і німцями. Ніякого поважного спротиву проти заведення комунізму в Югославії не могло бути.

Це один шлях до цієї мети. Але є й інші, менш криваві. Ми бачили його успіхи під час нашої подорожі. Тоді як 175.000 советського війська стояло весною і літом цього року (1947) в Болгарії і Румунії, місцеві комуністичні партії захопили остаточно владу в свої руки. Вони собі створили такі саму владу, як їхні товариші в Югославії.

Ні один раз не вмішався ні один советський вояка в цю кінцеву боротьбу. Цього не було треба. Натиску окупаційних армій було вжито це тоді, як не-комуністичні партії не були зорганізовані.

Вони не противились і навіть не пробували цього робити. Ми старалися вивчити, яких способів вживали комуністи, щоб захопити владу і як вони пристосували свою техніку до місцевих обставин. Болгарія — слов'янська країна з русофільським населенням. Румунія — країна неслов'янська з ворожими до Росії мешканцями... Наші дослідження показали — в обох країнах той самий шаблон приходу до влади.

Захоплення влади ділиться на два етапи. Спочатку підготовна або «законна» стадія. Тоді вживається легальних метод. Опісля приходить стадія боротьби. Незаконність і утикс — там правило. Перед приходом до стадії боротьби треба було мати в обох країнах сім основних передумов:

1. Комуніст мусів бути міністром внутрішніх справ і розпоряджатися поліцією. В Румунії цю посаду мав Техарій Джорджеску, вишколений в Москві. Справжнє його ім'я Вурач Тешковіч. Він став міністром під натиском самого Вишинського. В Болгарії став міністром внутрішніх справ македонець Антон Югов, також вишколений в Москві.

2. Комуніст або поплентач мусів бути міністром справедливості. В Румунії це був Лукреціу Петрашкану, бувший генеральний секретар комуністичної партії. В Болгарії призначили Радка

Найденова, перекинчика з селянської партії.

3. Комуніст або слухняний вояка мусів бути міністром війни або начальником генерального штабу. В Румунії це міністерство дівав генерал Мигаї Ласкарі. Він понав був під Сталінградом в полон і командував пізніше дивізією, складеною з румунських полонених. В Болгарії це міністерство дівав генерал Георгій Дам'янов, бувший советський старшина.

4. Кабінет мусів складатися з комуністів і слухняних поплентачів. Вишинський сам вибрав румунський кабінет і примусив короля Михайла його визнати, всупереч протестам англійців і американців. В Болгарії Совети ще в 1944 р. поставили відповідний кабінет.

Прем'єром там став 85-літній Георгій Дімітров, бувший голова Комінтерну. Він зрікся советського громадянства і знову зробився громадянином Болгарії.

5. Потрібний був парламент з більшістю контрольованою комуністами. В Румунії для цього треба було великого обману. При виборах в листопаді 1946 р. опозиція дістала всього 35%, хоч уважають, що за неї голосувало найменше 70%. В Болгарії більшість вдалося досягти пристойнішими засобами.

6. Треба було залакати некомуністичні партії так, щоб вони не відважувались відбудувати прилюдних зборів. В Румунії національна селянська партія під проводом Юлія Манію вже давно боялася відбудувати віча. В Болгарії від жовтня 1946 ні селянська партія Ніколи

Петкова, ні соціалдемократична партія Кості Лулче не відважувалися відбудувати прилюдні збори.

7. Треба було, щоб цензура преси була під комуністичним проводом. Ні Октав Лівзіану, румунський міністер інформації, ні Дімо Казасов, болгарський міністер інформації, не дозволили нападів на комуністичну партію.

Коли в січні 1947 р. всі передумови були створені, комуністичні вожаки перейшли до стадії боротьби і робили своє діло методично за точною формулою. Все робили по одному кроку вперед. Цієї формули в Болгарії і Румунії дотримувались так точно, що в комуністичному підручнику її можна було б описати так:

Перша точка: Обвинувачуй опозицію в підготовці до громадянської війни, до заграничної (американської) інтервенції і господарського саботажу. Повторюй це якнайчастіше в пресі і промовах, — і неознайомлені зі справою в це повірять навіть без доказів. Але вважай на техніку: 1. Ніколи не арештовуй членів опозиції перед слідуючим кроком, що виглядає так:

Друга точка: Заборони опозиційну пресу чи то рішенням кабінету, чи рішенням виконавчого комітету професійних союзів. Ніколи для цього не вживай парламенту. Думай про опозиційних послів.

Третя точка: Тепер починай арешти. (Манію і тисячі прихильників у Румунії, Петков і сотні прихильників у Болгарії.) Нічого боятися. Обвинувачення можна виставити аж перед процесом. Можна не пускати адвокатів до заарештованих (Манію). Для цього всього ти ж маєш в руках поліцію, суди і армію. Всякий спротив комуністичній владі є «змова», і ти можеш все дока-

зати. Опозиції рот заткнутий, працой далі і докінчуй своє діло.

Четверта точка: Заборони найсильнішу опозиційну партію (Румунія — партія Манію, Болгарія — партія Петкова). Провідники під арештом, ніхто і не писне. Заборони партії в парламенті. Це робить вражіння законності, коли навіть конституція цього не дозволяє. Але не забороняй всієї опозиції. Лише якусь маленьку партію напоказ.

П'ята точка: Тепер перетравлюй свої здобутки. Повісь провідника опозиції (Петков).

Діло зроблене.

Може бути ще третя стадія в цій комуністичній програмі захоплення влади, а саме: наказ єдиної (комуністичної) партії заведення советської господарської системи, як в Югославії чи СССР. Провідники тих опозиційних партій, що ще лишилися, казали, що чекають розв'язання своїх партій. Комуністична преса постійно пише про включення тих кількох соціал-демократів, що спробували співпрацювати з комуністами.

Але це не матиме значення, бо повна перемога стоїть вже на кінці другої стадії.

Якою може бути вина!

Питанню вини німецького народу за нацизм і все те, що він натворив, присвячена книга проф. Карла Ясперса. Ясперс, професор філософії в Гайдельберзькому університеті, свою книгу «Питання вини» призначив для німецької молоді.

Для Ясперса немає просто «вини»; кожна з них має певні властивості. Ясперс відрізняє такі форми:

1. Вина карна: іде тут мова про цілком об'єктивну вину, що є ламанням приписів і законів і вимагає покарання, передбаченого законом.

2. Вина політична: зв'язки національної солідарності тягнуть відповідальність народу за всякі вчинки, dokonani його політичними керівниками. Народ повинен виправити ці помилки.

3. Вина моральна: перед своїм сумлінням людина має оправдати чи засудити себе за свої вчинки й ніколи не згадувати правила, що мовляв, діяла «з наказу».

4. Вина метафізична: всі люди пов'язані між собою їх солідарністю, кожна людина несе частину відповідальності за лихі вчинки, несправедливості, dokonani в світі, якщо вони не протиставилися їм в міру своєї можливості. Перед Богом людська природа набуває свідомості своєї слабості й свідомості своєї відповідальності за долю людства.

З такими мірками важливо кожному українцеві підійти до оцінки свого недавнього минулого, щоб не повторювати помилок. Надто варто так підійти до своєї «національної» поведінки деяким гуртам в українстві й усвідомити, чи не схибили вони в минулому по всіх тих формах вини, які визначає німецький філософ, що хоче відродження своєї нації після того, як вона пішла шляхом руйнівничого нігілізму.

Два літературні процеси

Власність мистецька чи власність юридична — на це питання має відповідати в ближньому часі французький суд.

Якусь сотню років тому відомий французький поет Бодлер написав листа-заповіта до свого нотаря. Цей лист, досі нікому не відомий, був опублікований недавно відомим письменником Сартром. Кілька місяців тому з цього приводу книга Сартра — «Інтимні писання Бодлера» — була сконфіскована і заборонена судом.

Справу порушив Ансель, який твердить, що листа у нього «вкрадено», і вимагає 300.000 франків відшкодування у видавця. Ансель, внук Бодлерового нотаря, якимось показав цього листа своєму приятелю-письменникові, завзятому бодлеристові, який через другі руки передав його Сартрові.

— Я ніколи не уповноважував Сартра до опублікування цього листа... це порушення права власності, — заявляє п. Ансель.

«Література» заперечує це твердження:

— Твір кожного генія-творця не можна розглядати лише як власність

юридичну. Листування Бодлера — це невід'ємна частина його творчості, і тому лист письменника належить літературі!

Справа цікава ще тим, що в листі Бодлер оповіщає свого нотаря про своє самогубство; він хотів, щоб суспільство на деякий час повірило в його смерть, щоб таким чином позбавитись занадто настирливої коханки. Бодлер пише, що вбиває себе і мотивує це: «Бо я певний в своїм безсмертті».

Друга справа — це опублікування 70 любовних листів-поем французького поета Аполінера. Ці листи досі зберігала та, до якої вони були адресовані, княгиня Луїза де Коліньї. Княгині пропонували великі гроші за право опублікування поем, але понадшестидесятилітня пані не давала на це своєї згоди.

Один юнак, знайомий княгині, залишившись на ніч в її приміщенні, вночі пройшов в кабінет господині і скопіював до ранку всі 70 поем. Вдова Аполінера затвердила опублікування спадщини свого померлого чоловіка. Але княгиня повстала проти оголошення цих листів, які вважає своєю приватною власністю.

РІЗДВО В ЗИМОВІМ ПОХОДІ

(СПОМИН)

Давно це діялось... Майже 30 років минуло від того часу, коли армія Української Народної Республіки рушила в похід на ворога в грудні 1919 р. Хоч було це давно, але в пам'яті моєї оживають тодішні події, оживають особи, учасники походу, чую слова, розмови і промови рішальних діячів того часу. І досі відчуваю, яка то була відповідальна, історична доба. Не змінив я свого переконання і через 30 літ, що не самі «об'єктивні обставини», хоч і які були вони тяжкі, а головним чином люди завинили нашу тодішню катастрофу. Деякі відповідальні діячі не зрозуміли тодішньої ситуації і своїми фатально помилковими кроками привели нашу державу до руїни. Зимовий Похід був наявним доказом, що уява галицького диктатора Б. Петрушевича і його до радників (В. Панейко, О. Назарук) про могутність російської монархічної армії Денікіна була без підстави. Тому передача галицької армії під команду запеклих ворогів України — російських монархістів — була не тільки найбільшою помилкою тих лю-

дей, що до цього привели, але й безперечним злочином супроти власного народу. Ніякі «пояснення» і виправдання тифом і недостаткою ліків не мають цін. Чи не косив тоді тиф і наддніпрянців так, як галичан? Чи не лютувала ця пошесть у російських арміях — червоній та «білій»? Малодушність, політична короткозорість і сліпота провідників Галицької армії знищила цю прекрасну бойову частину. Галицьке вояцтво безмежно вірило своєму проводові і не уявляло собі, що диктатура може завести Україну в таку прірву.

В листопаді 1919 р. команда Галицької армії склала сепаратний договір з армією «Юга Росії» ген. Денікіна, навіть не попередивши спільної команди обох армій (начальник штабу ген. Юнаків). Галицька армія стала частиною армії «Юга Росії», окрім галицькі відділи Денікін послав битися проти російської червоної армії. «Диктатор» Петрушевич, покинувши армію на ласку Денікіна, виїхав за кордон.

В цих обставинах наддніпрянська армія і уряд УНР відступили з Камінець-Подільського на північ, через Старокостянтинів до Любара на Волині. Недалеко від Любара, в селі Чорторі, на початку грудня відбулася нарада уряду УНР з військовими провідниками. Були тут члени уряду на чолі з І. Мазепою та отамани: М. Омелянович-Павленко, Юрко Тютюнник, Василь Тютюнник, Є. Коновалець, А. Долуд і ін. Загальний погляд був: не припиняти дальшої боротьби за незалежну Українську Народну Республіку, тільки перейти до іншої тактики: проломити фронт армії Денікіна і з'єднатися з українськими повстанськими масами, що вели боротьбу проти російських монархістів. Всі начальники дивізій висловилися за цей план. Тільки отаман Січових Стрільців Є. Коновалець сказав, що його частина не візьме участі в поході, бо він вважає дальшу боротьбу за безвиглядну...

Уряд УНР ухвалив декларацію до війська і до народу — цей документ складав я, разом з тодішнім міні-

ром праці О. Безпалком. В порозумінні з командою армії УНР члени уряду мали удержувати контакт з військом, але не перебувати при війську, щоб не притягати до наших частин особливої уваги ворога, що хотів би в першу чергу знищити уряд УНР, як політичний центр і мозок нації. Для зв'язку з армією та для організації пропаганди в війську та серед населення уряд УНР призначив своїх політичних референтів при армії: Панааса Феденка, Миколу Порфировича Левницького, Василя Скляра, Луку Кизиму (члени укр. соціалдемократичної партії) та В. Загурського (соц. революціонер). По умові з головою уряду І. Мазепою ми мали держати зв'язок для виконання відповідальних політичних завдань. До цих завдань належала спроба відірвати Галицьку армію від підлеглості російським генералам і паралізувати плани совето-фільської групи, — що хотіла передати Галицьку армію під 'протекцію російських большевиків.

У Винниці 23 грудня 1919 р. підписана була заява представників Галицької армії, що вона визнає над собою владу уряду УНР та команду начальника армії УНР — Омеляновича Павленка.

А. ПЕТРОВИЧ

Чи це непорозуміння?

Поданою «Програму устроювання освободженної Росії», що появилася в «Соціалістическім Вестнику» (23.IX.1947, Нью-Йорк), «Орлик» у своєму коментарі підкреслює, що, мовляв, «... від деякого часу появляються у нас на еміграції публікації наших соціалістів, що сподіваються від соціалістичного світу допомоги у звільненні українського народу з московського ярма та в створенні самостійної української держави. Ці наші соціалісти твердять, що єдина оправдана і доцільна орієнтація сьогоднішньої української політики — це орієнтація на соціалістичний, «поступовий» світ, на другий Інтернаціонал».

Як же тепер ставиться цей другий Інтернаціонал до наших визвольних змагань? Замість довгої відповіді, вистане докладно усвідомити собі зацитовані пункти програми «Устрою звільненої Росії» російських соціал-демократів.

Оперуючи різними твердженнями, автори сьогоднішньої публікації вибирають для себе протоптану стежку відомого еквілібриста Донцова. Редакцію «Орлика» непокоїть думка, що українські соціалісти «сподіваються від соціалістичного світу допомоги...» Автор з «Орлика» навіть вказує на публікації, в яких цей «злочин» пропагується, забувши з поспіху назвати їх. А це було б не зайвим. Але цим «злочинність» українських соціалістів не обмежується. Автор б'є на сполох: «Ці наші соціалісти, — гукає він до читачів, — твердять, що єдина оправдана і доцільна орієнтація... це орієнтація на соціалістичний, «поступовий» (лапки не наші!) світ».

Кидаючи до читачів пересторогу, щоб часом і вони не стали співзлочинцями, не зайвим (знову таки) було б вказати їм, де саме і коли наші соціалісти твердили про ЄДИНУ орієнтацію в тому розумінні, як то подає автор замітки. І зрештою закінчення твердження... «на другий Інтернаціонал». Одно з двох: або автор (чи автори) щойно прокинувся в летаргії, або задумав потішити своїх читачів буйною фантазією прощства.

А тим часом дійсність каже щось інше. Це становище, з якого українські соціалісти, раз ставши, не сходили та стоять на ньому і в наші дні. ЄДИНОЮ безпомилковою орієнтацією визвольних змагань вважають вони — орієнтацію на власні сили свого народу. Інша річ — пропаганда визвольних змагань на міжнародному ґрунті, щоб здобути у відповідну хвилину зрозуміння тих змагань міжнародними чинниками. А для українських соціалістів це означає здобуття на міжнародному соціалістичному форумі належного місця для своїх завдань. Це дійсність. Не йде вона в парі з твердженнями авторів замітки, лише ще раз підкреслює ті методи непорозуміння, що свого часу сіяли безоглядне заперечення думки та чинності всіх, хто намілював б інакше думати.

Отже, щоб не ширилася легенда «Орлика», то не зайвим буде вказати на такі факти:

1), Другого Інтернаціоналу, про який згадує замітка, від початку другої Світової війни — нема. Тим самим не може він сьогодні займати того чи іншого становища; 2) В час свого існування й активної чинності II Інтернаціонал, завдяки присутності в ньому представників двох українських соціалістичних партій, в справі українських змагань зайняв виразно позитивне становище. Можна це бачити, з одного боку, у факті признання рівноправного членства за українськими соціалістичними партіями, а з другої у виступах його членів на міжнародному форумі та в постановках, свого часу публікованих і отже, відомих.

Теж саме можна сказати і про друге соціалістичне об'єднання, а саме Міжнародне Соціалістичне Бюро, в якому виразно позначилася позитивна праця соціалістів.

По другій світовій війні, неохотно стоючи на засадах державно-визволь-

них змагань, українські соціалісти вважають і надалі киче необхідною й цілком зрозумілою акцією для зв'язку кожного політичного угруповання зі співзвучними йому політичними течіями на міжнародному полі. Звідси — їх зв'язки по лінії міжнародного соціалістичного руху, якнайбільш зближеного.

Все це на думку авторів замітки в «Орлику», неприпустиме з погляду національних інтересів. Чи ж не так? Бо, інакше, при чому тут російські соціал-демократи в ролі II Інтернаціоналу?

Автор замітки легкою рукою перетворює цілий Другий Інтернаціонал в організацію... російських соціал-демократів. Мусимо ще раз пригадати це твердження:

«... Як же ТЕПЕР (наше підкреслення) ставиться цей другий Інтернаціонал до наших визвольних змагань?» — запитують автори замітки, і відповідають: «Вистане докладно усвідомити собі зацитовані пункти програми «Устрою звільненої Росії» російських соціал-демократів».

Отже — програмою II Інтернаціоналу по лінії націон. державній є ніщо інше, як програма російських соціал-демократів! Звідси — керівним чинником II Інтернаціоналу були і є ніхто інший.

як ті ж рос. соц.-демократи «Соц. Вестника». А тимчасом фактом все ж залишається факт, що ТЕПЕР, поперше, таки другого Інтернаціоналу нема, а подруге, що на останній чий, точніше, першій по війні Соціалістичній конференції й у створеному нею Бюрі рос. соц. демократи не брали участі.

І все ж автори замітки не спиняться і будуть свої твердження в повному переконанні, що читаць все прийме на віру. Пригадує це колишній так улюблені методи боротьби з противником, свідками яких ми були протягом останніх десятиліть, з їх творенням різного роду легенд та препаруваннями цитат. А разом з тим, чи не нагадує все це те павутиння огиди, що, розгорнувшись, стиснуло вільну людську думку суспільно-політичного життя на українських землях.

Становище російських соц. демократів було і є незмінне. І кожен з українських соціалістів свідомий того. Ця свідомість диктує ще і ще раз і то саме в наші дні необхідність не уникати міжнародного соціалістичного форуму, а навпаки, змагати до того, щоб на ньому нав'язати якнайтісніші зв'язки з соціалістичними партіями народів Європи і то в інтересах державно-визвольних змагань, що єдине забезпечить здійснення ідей, якими жили й живуть українські соціалісти.

Видатний художній твір

Об'єктом для своєї повісті «Старший боярин», яка з'явилася у світі в щойно минулому 1947 році, Тодосій Осьмачка обрав дореволюційне, власне, досовєське українське село. Але послугуючись у відтворенні дійсності в основному засобами романтизму (в їх наймодерніших формах), письменник не поставив своїм завданням, подібно Коцюбинському у «Фата моргані», відтворити на всю ширину і глибину всі ті соціальні шумування і процеси, які були властиві тодішньому українському селу, а зосередив свою увагу головню на побутовій стороні тієї дійсності. І та побутова сторона сільської дійсності, що органічно поєднана з народними повір'ями, легендами і забобонами, відображена в Осьмаччиній повісті, хоч подекуди і в фантастичних або напівфантастичних образах, хоч до деякої міри і однобічно (про це далі) але з винятковою поетичною експресією.

Фабула повісті струнка і динамічна. Романтичне кохання Гордія Лундика з Варкою, трагедія священика Діаковського, мітично-демонічний Маркура Пупань на воронім коні, таємничий спів ночами в березі, розправа з Корещоцьким, братство «Перший курінь вільних українців», вбивство москвофіла Проня, відвідини Лундиком Варки в монастирі, намір Лундика покінчити самогубством, втеча Варки з монастиря і нарешті оригінальне вінчання і поєднання закоханих — такі основні пункти і лінії перипетій повісті.

Автор повісті виявив гранично глибоке і повне знання відтворюваного ним

об'єкту. Більше того: оті старозавітні, такі живучі і такі колоритні форми сільського побуту і та пишна природа, серед якої вони витворилися і існують, в повісті так зворушливо опоезизовані, що хочеться вірити, що все те — то сама душа мистця. Про речі буденні, малопомітні, які для когось іншого зовсім нецікаві, він говорить із хвилюючою теплою: «Розворушена земля, сповнена перетрухливих трав'яних корінців, пахла картопляним бадиллям. Де-не-де попадався перерізаний червяк, то цеглинка, то черепок. І враз від необережного руху сапи викотилася наверх цюгорічна картоплина. Гордій з жалем взяв її в руки і, розхилившись, здавив пальцями. На ній розсунулася молоденька шкірка, оголивши тверде рожеве червце земляної кульки» (ст. 26).

В повісті дуже багато ярок і несподівано свіжих реалістичних, а то й просто натуралістичних штрихів чи мазків. Але вони ані трохи не дисонують з романтичною основою повісті. Навпаки, з їх допомогою митець фантастичному, іреальному надає ілюзорності реального (згадаймо хоч би феноменальний список жертв Маркури Пупаня) або інакше кажучи, поєднує ті два світи в одне гармонійне ціле.

Письменник виключає все т. зв. актуальне і залишає тільки те, що у всі часи дійсне. Він оперує образами і аналогіями з різних історичних епох і періодів (козаччина, татарська навала і т. д.); він, крім того, малюючи звичайне собі українське село, користується метафорами космічного масштабу. І всім

чим він творить ілюзію позачасовості і позাপросторовості. (Про це говорить Ю. Шерех, «Українські вісті». Ч. 92). Але лише ілюзію. Бо крізь той гіпно-тичний серпанок цілком чітко окреслюються контури конкретного часу і конкретного простору.

Дія відбувається лише на Україні і саме на Україні передсовєтського часу, на тій Україні, де немає ще большевицьких «кампаній», де відьми і упірі ще невід'ємні атрибути побуту, але де вже читають твори Винниченка, дискутують питання села і міста, клясових суперечностей і т.д. Саме на цій Україні відбувається дія, бо саме з священними садибами на ній («Ох, як я люблю вас, священні садиби на Україні... Ви вже позникали, але моя уява уперто тримає вас цілком, аби завдати більше горя кругом осиротілому серцю...», ст. 76) найтісніше зв'язані симпатії автора. І саме тому вона в нього така й поетична, та Україна...

Вся повість, як і те українське село, переткана і об'явлена розкішними картинами природи. А в нашій уяві природа завжди незмінна — тож і цей компонент підсилює ілюзію позачасовості. Характерно, що Осьмаччині пейзажі майже завжди ясні, співучі, перейняті життєдайним сонячним світлом. Надхнена могутнім чаром буття, вона в нього шепоче: «Люблю! Люблю! Люблю!» І вона в нього дуже часто гармонує з настроями і переживаннями головних героїв повісті. Але не завжди. Бо може ще частіше вона

В цих обставинах треба було поспішати, щоб армія УНР була повідомлена про рішення Галицької армії вести спільно дальшу боротьбу проти окупантів.

Голова уряду І. Мазепа виїхав зо мною з Жорниці біля Липівця до Гайсина, бо були відомості, що армія УНР там мала зесереджуватись.

Було це саме на Свят-Вечір. В полях білів сніг, був приморозок. Тиша всюди безлюддя, аж сумно. Тільки собаки валують по селах, почувши скрип полозків по снігу. Була вже темна ніч, як ми добилися до Гайсина. В заїзді нас здивовано і трохи перелякано зустрів власник: хто ж таки з «порядних людей» мандрує в Свят-Вечір неготовими дорогами? Ми заспокоюємо господаря. За хвилину в кімнаті шумів самовар, на столі стояла страва, і ми грілись гарячим чаєм та вели розмову з полковником армії УНР Никоновим, що доганяв свою Волинську дивізію, що пішла в Зимовий похід.

Другого дня, на Різдво 7 січня 1920 р. я, порадившись з І. Мазепою, рішив навідатися до повстанського відділу от. Волинця, що, як казали, був розташований в сусідніх селах. В

Гайсині вже 16 день не було ніякої влади, і ми хотіли знати, що за люди стояли на чолі місцевого повстанського руху.

Я попав до Волинця саме на обід. Отаман, ще молодий, 30—35-літній чоловік з руською борідкою та блакитними очима, зустрів мене неприховано вороже і почав мене іронічно величати «паном міністром». Він був лихий на уряд УНР та на Центральний Український Повстанський Комітет, якого я був членом у Камінці. Ми йому не дали грошей на його діяльність.

Факти показали, що «ЦУП-ком» мав рацію не вірити Волинцеві. Це була людина легковажна і безвідповідальна. Він сидів із своїми «хлопцями» на селі, деколи шарпав обози армії Денікіна і не думав про організацію влади й порядку в місті та в повіті. В Гайсинському складі горілки населення розбирало собі спирт і горілку, і ніхто не припиняв цього безладдя. У самого Волинця стояли на столі пляшки з напитками, і на його червоному виду було помітно вплив випитого. Молоді дівчата розв'єселися отамана співом, сам Волинець тримав одну з них за стан (мені сказали, що то була його наречена).

Удворі один козак стояв з рушницею біля воза з соломом. Мій супровідник з Гайсина сказав, що в тім возі під соломом лежить скарбниця от. Волинця...

Про армію УНР Волинець не знав і не чув нічого. Я подякував за обід і попрощався з Волинцем.

З полк. Никоновим ми виїхав із Гайсина на схід до Умані з наміром догнати армію УНР. Я віз із собою листи від прем'єра І. Мазепа до командира армії УНР Омеляновича-Павленка. Нам удалося дістати документи, що ми — службовці кооперації. При зустрічі з відділами чужих армій це давало нам марку нейтральності. Але ми мали при собі і зброю. У мене був револьвер системи «Парабеллум». Цей револьвер залишив В. Винниченко при Центральній Комітеті Української Соціал-Демократичної Партії, коли в люті 1919 р. виїхав з України.

Догнати армію УНР, вернути її на захід, на злуку з Галицькою армією, не допустити переходу Галицької армії під команду Галицького комуністичного «Ревкому» — це було наше головне політичне завдання. Коли б це нам удалося, то міг би відновитися

український реґулярний фронт, налагодився б нормальний зв'язок із світом через чорноморське побережжя і могло б прийти визнання уряду УНР великодержавами. Тодішній англійський уряд починав піддержувати боротьбу балтійських народів за незалежність. Політика числиться з фактами. А таким поважним фактом був би реґулярний фронт української армії.

На жаль так не сталося. В Галицькій армії перемогла інша «орієнтація»: замість «білої» Росії — на Росію «червону». Тодішні провідники Галицької армії не хотіли орієнтуватися тільки на боротьбу власного народу за незалежність від Москви.

Коли я догнав нарешті армію УНР недалеко від Черкас, то командир київської дивізії Ю. Тютюнник показав мені лист від якогось полковника Попова, що писав іменем штабу армії Денікіна до команди української армії:

«У нас є те, чого вам бракує: зброя; у вас є те, чого ми не маємо: довір'я населення».

Денікінці, як той «мудрий по шкоді», пропонували армії УНР союз у війні проти большевицької Москви...

П а н а с Ф е д е н к о .

Чому українські ДП відмовляються вертатися додому?

В американськiм місячнику «Америка» з 15 листопада 1947 під цією назвою вміщена стаття проф. Романа Смалю-Стоцького. Автор статті подає відомості про політику московських більшовиків супроти України і вивчає причини, чому українці та сотні інших націй не хочуть жити під більшовицькою диктатурою: «Українські ДП знають надто добре, що їхній по-

ворот під комуністичне панування значив би поневолення і рабську працю в Сталінових поспішно вибудованих військових фабриках і копальнях. Коли б почалася Сталінова війна проти США, то українці ніколи не будуть йому помагати боротися проти того, що вони вважають за правдиво демократичну націю.»

Вибори в Ділінгені

(З листа таборянна)

В грудні 1947 р. в Ділінгені відбулися вибори до таборової ради.

На передвиборчих зборах прихильників листи «відокремленців» увесь вечір виступали спеціально підготовлені для цього люди, і тому яку б нісенітницю вони не говорили, їм плескали (теж. спеціально підготовлені «плескачі»). Поважні люди соромилися брати участь в тому «обговоренні». Коли ж хто і намілювався виступити не за шаблоном, то був стрінутий нелюдським ревом і свистом «штатних» свистунів.

А вже як настали збори для кандидатів листи Християнсько-Демократичного об'єднання, тобто опозиції, то «ентузіазм» відокремленців перевищив усяку міру. До залі найшло повно їх, і лиш хтонебуть починав говорити про дотеперішні «діла» управи, як повстав лемент, свист, тупотіння ніг, і не один порядний чоловік думав: «Спаси, сохрани і помилуй нас, Боже, від такої нашої культури!» Предсідник зборів даремно закликав до порядку: доки не сходить промовець з трибуни, вереск не вщухав. «Панове, тихо, або залиште залю!» — гукав предсідник д-р Жуківський. Та де там! Не було ради... Проф. Міщенко, виступивши, почав перелічувати всі ті безладдя, що були в таборовій поліції і в Управі табору, але вибухнув такий рев, що він мусів замовкнути. Зате коли виступив п. Шкуть, а за ним п. Шелепко і стали хвалити спочатку себе (бо вони ж кандидати від «відокремленців»), а потім стару управу табору, а потім знову себе і т. д., то після їхніх «промов» з правого кутка залі «грянув грім» оплесків.

А п. Барчинський, виступивши, сказав: «Лише ми чесні. Опозиція — то не люди». А коли хтось із місця запитав: «А те, що ви розтратили сотні речей із суспільної опіки за час своєї праці — то також чесність?» — «Гу-гу-гу... геть!! Замовчи!!» — розлігся лемент з правого кута залі — і п. Барчинський під «бурхливі оплески» продовжував свою похвальну для себе і поплентачів промову.

Отакі справи в нашому таборі. Та хіба тільки в нашому!...

Д. АНТИП.

З ЛІСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Вельмишановний Пане Редакторе!

Якби не Ваша газета, ми зовсім би захлинулися в атмосфері брехні, очорнювання, ненависти, деморалізації і терору, що її створюють наші «войовничі» тоталісти, відомі під назвою «блискучих».

Дякуємо Вам, що Ви героїчно боретеся з тим нашим лихом! Велика Ваша робота! Хай Вам Бог допоможе висвітлити, викрити й вимести огидні залишки тоталізму, які ще властиві для певної групи українців і які не дають їм самим стати на правильний шлях, а наше життя можуть цілком зіпсувати.

У фашистів і в більшовиків методи однакові: гніт, безправ'я, наказ, терор, а на додаток — брехня, наклепи і під'южування невідомих людей до звир'ячих вчинків.

Суд над душогубами

Англійський найвищий суд у Граці 19—21 листопада 1947 засудив п'ятьох убивників бл. п. В. Бережанського. Прокуратор обвинувачував ще трьох, але суд їх звільнив через недостатку доказів. (Павло Штокало, Василь Зін' і Петро Борис.) Засуджений на 12 років Федір Рубець зізнав, що наказ убити Бережанського дав Штокало, інші казали, що наказ діставали від якогось «Михайла». Убивники на суді казали, що, мовляв, м-р Бережанський був «коляборантом». Суд ствердив, що убивників привіз до Юденбургу Голіят 6. VI. 1947. Тут вони чатували, поки м-р Бережанський вийде на прохід. Прокуратор виступив рішучо проти

очорнювання бл. п. В. Бережанського. На суді були тільки два свідки: одна німкеня, що бачила убивство, і свідок оборони Роман Сольдікевич. Цей казав, що на еміграції він знає тільки допомогові комітети і ніколи не чув про якусь потайну політичну організацію... Бандерівці, що засіли в ЦУДОА (допомоговий комітет) замовчують цю справу.

Додати треба, що тільки убивники мали на суді свого адвоката. Пошкодована сторона, за браком коптів не могла дати свого заступника. Питаємо: кому ж помагає допомоговий комітет в Австрії?

(Від нашого кореспондента з Австрії.)

Дінкельсбюрі, вони досягли цього через бюро УНРРА, посіявши там підозру, що серед наших людей багато більшовиків, а, мовляв, п. Водославський добрий спеціаліст для вилловлювання більшовиків.

Але він себе виявив тільки як організатор і учасник побоїв, про що трохи вже було у Вашій газеті описано.

Крім агітатора за самосуд, о. Фалька, у списку «блискучих» стоять на першому місці п. Олійник Максим і п. Полішко. Обидва проявили себе вже в попередньому комітеті, як люди безчесні. Особливо п. Олійник, в кімнаті якого навіть були відібрані від кольпортера всі нумери демократичних газет, привезені для розповсюдження. Він підтримує і виконує всі найганяніші заходи «блискучих».

І ці люди мусять знову пройти в комітет. Нащо тоді нам і голосувати? Ми добилися голосування за окремих делегатів, але нас не послушали. Тож, знаючи наперед сумні наслідки, оголошуємо свій протест проти такої системи голосування.

МИЛО.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ (УТГІ) СЕКТОР ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

Адреса: Ukrainisch. s Technisch-Wirtschaftliches Institut, Regensburg, Ganghofer Siedlung, Paul Heyse Str. 2 Bayern.

Приймає на ПозаочніСтудії студентів на:

І. Високочисільний 8 ми семестровий Економічний Факультет. Підготує вчених українських економістів. Студійна програма I-го семестра: 1) Політична Економія, 2) Загальна Наука Права, 3) Теорія Кооперації, 4) Господарство Місцевої Самоуправи, 5) Комерційна Арифметика, 6) Загальна Торговельна Кореспонденція, 7) Соціальна Гігієна, 8) Історія України, 9) Англійська Мова.

II. Високу 6-ти семестрову Школу Державних Наук. Підготує освічених діячів для громадської і державної роботи. Студійна програма I-го семестра: 1) Загальна Наука Права, 2) Теорія Журналізму ч. I та II, 3) Історія Української Преси, 4) Політична Економія, 5) Націологія, 6) Історія України, 7) Англійська Мова.

III. Курси Журналістики (два семестри). Це складова частина Високої Школи Державних Наук. Підготує діячів для української преси і національно-громадського життя. Студійна програма I-го семестра: 1) Теорія Журналізму ч. I та II, 2) Історія Української Преси, 3) Політична Економія, 4) Англійська Мова.

IV. Курси Українознавства (два семестри). Це складова частина Високої Школи Державних Наук. Підготує діячів для національної культурно-громадської праці. Студійна програма I-го семестра: 1) Історія Української літератури, 2) Історія Української Культури, 3) Історія України, 4) Українська Мова, 5) Націологія, 6) Історія Української Преси.

V. Цикл Ботаніки: 1) Морфологія, 2) Анатомія, 3) Систематика, 4) Фізіологія Рослин.

На вище згаданих школи й курси приймаються: в студенти — особи з повною середньою закінченою освітою, в курсанти — належно підготовлені до студій.

VI. Можна вписуватися на студії і поодиноких предметів, що входять в студійні програми згаданих шкіл і курсів, як також на наступні поодинокі фахові курси: Садівництво, Американське Промислове Пасічництво, Загальне Горноділство, Горноділство Закритого і ґрунту (парники й теплиці), Дендрологія

Технологія Палива, Технологія води Практичне Милуварство, Організація й ведення зібрань, Контокоренти, Торговельне Право, Цивільне Право, Структура Часопису, Неорганічна Хемія та інші.

Докладні інформації подані в книжці — довіднику: «Правила, програми та пляни навчання в УТГІ»; а також у проспектах з поодиноких предметів та в реєстрах шкільних оплат за студії.

Довідник разом з проспектами, реєстром шкільних такс та бланками для впису висилається кожному після надіслання вартості 15 н.м.

Інформації, довідник, проспекти та бланки для впису жадайте від Делегатур УТГІ або безпосередньо від Сектора Позаочного Навчання УТГІ.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

ім. ШЕВЧЕНКА

БІБЛІОГРАФІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Усвідомлюючи собі, що ніяка наукова праця неможлива без потрібних наукових засобів, Український Бібліологічний Інститут при Науковому Товаристві ім. Шевченка розпочав організацію наукової бібліотеки і складання бібліографії українознавства.

1. З уваги на те, що не можна набути більшості давніших наукових книжок, Інститут фільмує ці книжки для потреб українських учених. В зв'язку з цим велике прохання до громадян, що мають якінебудь наукові українські книжки, збірники історичних, філологічних чи етнографічних матеріалів і критичні видання творів українських письменників, щоб ласкаво повідомили Інститут, які саме книжки вони мають і чи дозволили б в разі потреби їх зфільмувати.

2. Рівночасно зв'язав Інститут до опрацювання наукової бібліографії українознавства, яка вийде в двох частинах.

Перша потрібна для чужих учених і журналістів, потрібна й українським ученим, це: «Українка західно-європейськими мовами» — в опрацьованні керманіча Інституту, повинна повнитися вже найбільшого часу. Ця праця в першому своєму виданні обмежиться найважливішими книгами і статтями в наукових журналах про Україну англійською, італійською, німецькою й французькою мовами. Вийде вона окремо англійською і українською мовами. Передбачаються також видання німецькою, французькою і італійською мовами.

3. Ширше задумана друга частина праці, що має охопити всі важливіші праці з усіх царин українознавства всіма мовами, але в першу чергу українською. Вийде вона в 20 випусках, з яких три перші будуть присвячені загальному українознавству, бібліографії українознавства і українській пресі. Дальші випуски будуть присвячені поодиноким царинам українознавства: природа України, географія, археологія, історія, мова, етнографія, філософія, релігія, шкільництво, література, господарство і т. д. Вони будуть опрацьовані окремими фахівцями за загальною редакцією д-ра Б. Ю. Пеленського.

4. В зв'язку з тим прохасмо всіх українських учених і прихильників української книги повідомити, хто бажав би ввяти участь в опрацьованні поодиноких відділів українознавства. Коли ж це неможливо, просимо подати хоч власну наукову бібліографію і спис книжок (для евентуальних бібліографічних довідок).

Ближчі пояснення дає Інститут. Лістування провадити на адресу керманіча Інституту: Д-р Євген Пеленський, (21а) Мінден/Вестф., Шлісфох 115.

КУПУЙТЕ

ІЛЮСТРОВАНУ КНИГУ (з 88 малюнками, 140 ст.).

ТЕХНІКА

РИБАЛЬСТВА Й РИБНИЦТВА

ОЛ. ПАНЧЕНКО

(видання друге, значно доповнене).

Рибалка — початківець, рибалка сіточник, рибтехнік та всі ті, хто цікавиться вивченням рибальства, рибництва та переробки риби, знайде в цьому посібнику добрі поради:

1. Як та в яку пору року і дня ловити рибу та самому виготовити рибальське приладдя.

2. Що треба знати про лов риби напівпромисловим та промисловим знаряддям.

3. З техніки переробки риби: вудження, соління, виготовлення оселедця, в'ялення, виготовлення ікри, заморожування, транспортування тощо.

4. а) Рибництво: штучне та природне виборозведення, організація культурного рибного господарства.

б) найпоширеніші хвороби риб та санітарно-гігієнічні заходи.

Ціна книжки — 15 н.м. марок. гуртвням знижка 25%.

При купівлі не менш, як 5 примірників знижка від 10 до 25%.

Книжку надсилається за післяплатою.

Замовлення надсилати: Ол. Панченко

REGENSBURG, GANGHOFER-SIEDLUNG, RA1. XII, H. 15 W. 457.